

יום בתי הגידול הלחים.
סלמנדרה צילום דותן רותם

שטראוס. "במקום המינים הפולשים אנחנו משזרעים כעת צומח חולות ארצישראלי כמו רותם המדבר, לענה חד־זרעית ועכנאי שרוע - בתקווה שהם יתפסו חזרה את השטחים שעליהם השתלטו המינים הפולשים". ואיך מונעים מהטייונית ומהשיטה לחזור ולכבוש שטחים? "אנחנו משתפים גם את הציבור במשימה", אומר שטראוס. "פעם בשנה עושים מבצע גדול של הדברה ועקירה של מינים פולשים עם בתי ספר ותנועות נוער. זוהי עבודה סיוזיפית שאי אפשר להפסיק".

חוף חופשי

ארבע שנים לאחר שממשלת ישראל קיבלה החלטה לבחון מחדש את תוכנית הקמת כפר הנופש בחוף פלמחים המרהיב, דחה בית המשפט בחודש דצמבר את עתירות היוזמים לעת עתה, והחזיר את ההחלטה לוועדה לתכנון ובנייה של מחוז מרכז. הוועדה קיבלה את עמדת הארגונים הירוקים ואת תוכנית רשות הטבע והגנים להקמת גן לאומי במקום, ונראה בינתיים כי החוף ניצל משיני כרישי הנדל"ן. אורכו של חוף פלמחים הוא 1.6 קילומטרים והוא היחיד בין תל אביב לאשדוד שאין לו "עורף בנוי", כלומר שאינו קרוב לעיר שהולכת ומתפשטת לכיוונו. כעת יישאר החוף פתוח לציבור, והאזור יוכרז כגן לאומי. ואולם, למרות ההחלטה המשמחת, יש עדיין צורך באישורים נוספים של מוסד תכנון ארצי וכן בהסדרת פיצויים ליוזמי כפר הנופש. מנכ"ל רשות הטבע והגנים שאול גולדשטיין בירך על ההחלטה והוסיף כי מדובר בהמשך של מדיניות חשובה של הממשלה בשימור השטחים הפתוחים. אפשר לקוות כי הצלת חוף פלמחים תסמן את הדרך למקבלי ההחלטות, שיוסיפו להתחשב בצורכי הציבור ולשמור על הטבע הישראלי גם למען הדורות הבאים.

יום בתי הגידול הלחים

בית גידול לח הוא אזור שמוצף במים כל השנה או במשך עונה. הגדרה זו כוללת אגמים, נהרות, שלוליות חורף וביצות. בחורף 1971 נחתמה בעיר רמסר (Ramsar) שבאיראן אמנה בינלאומית בנושא בתי הגידול הלחים, המייצגת מאמץ עולמי לשיתוף פעולה בשימור בתי הגידול הלחים. 2 בפברואר, יום החתימה ההיסטורי, מצוין בכל העולם כ"יום בתי הגידול הלחים - יום רמסר". לבתי הגידול הלחים יש השפעה מכרעת על הסביבה והאדם. הם משפרים את איכות המים, מסייעים במניעת שיטפונות, מעשירים את מי התהום, מספקים מוצרים מהחי ומהצומח (מדגי מאכל ועד גידולי אורז) ואף נחשבים לאתרים פופולריים לפעילות פנאי, נופש, למידה ומחקר. ואולם, למרות חשיבותם הגדולה, נפגעים בתי הגידול הלחים מפעילות האדם יותר מכל מערכת אקולוגית אחרת. ניקוז המים לטובת מיזמי בנייה וחקלאות, פגיעה במשטר המים הטבעי וזיהום המים הם רק חלק מגורמי הפגיעה. במסגרת יום בתי הגידול הלחים שייערך השנה ב-7

מבצע "במבי". צבי ארץ ישראלי צילום דורון ניסים

ציפורים בתחפושת

מברחי בעלי החיים לישראל וממנה משתמשים לעתים בשיטות מתוחכמות וצבעוניות. אולי בהשראת פורים המתקרב, נתפסו בחודש נובמבר בנמל התעופה בן גוריון 14 חוחיות שנצבעו והוסו ככנריות, בניסיון להבריח אותן לישראל. החוחיות הן ציפורי שיר קטנות ויפות שקולן ערב לאוזן, ולכן רבים רוצים אותן אצלם בסלון. המשלוח שהגיע מאיטליה כלל 2,750 ציפורי כנרית, בהן גם 14 חוחיות "מחופשות". התברר שהמבריחים האכילו את הציפורים במשך כמה ימים בצבעי מאכל שהקנו להן את גוני הכנרית - צבעי ורוד־כתום אופייניים, אבל זה לא עזר להם. בביקורת של מפקחי משרד החקלאות ופקחי רשות הטבע והגנים התגלו החוחיות הצבועות. בישראל חוחיות הן ציפורי בר מוגנות שאסורות למסחר ולייבוא, אך רבים צדים אותן באופן שיטתי. כתוצאה מכך חוחיות נראות בטבע פחות מבעבר. המשלוח שנתפס הועבר למתקן משרד החקלאות בנמל התעופה, והחוחיות המותשות הוחזרו בסוף השבוע לאיטליה מכורתן.

גיאולוגיה זה כיף

ישראל היא מדינה קטנה, אך המגוון הגיאולוגי שבה עצום. בספר חדש בהוצאת רשות הטבע והגנים מוצעים מסלולי טיול באתרים הגיאולוגיים החשובים של ארצנו. תוכלו לראות כאן הרי געש קדומים, מחשופי סלע עצומים ועוד תופעות גיאולוגיות שיחזירו אתכם להיסטוריה הקדומה של כדור הארץ. חלק מהאתרים הגיאולוגיים המרתקים שלנו נמצאים בשמורות טבע, אבל אחרים אינם מוגנים בתוך שמורות. נוסף לכך, במהלך הבנייה המואצת של

כבישים וערים נחשפו תופעות גיאולוגיות רבות (כמו מערות נטיפים) שהיו חבויות עד כה בבטן האדמה - וכעת יש להגן עליהן מפגיעה. ועדה מדעית של גיאולוגים ישראלים בכירים הרכיבה רשימה של 500 האתרים הגיאולוגיים החשובים ביותר, שאותם יש לשמר. בספר "אתרים גיאולוגיים בישראל", שכתבו הגיאולוגים ד"ר עמיר אידלמן וליאור אנמר, מוצגים טיולים ל-77 מאתרים אלה. הספר מאפשר למטיילים ללמוד את ההיסטוריה הגיאולוגית של ארצנו, ואולי יתרום גם למודעות המטיילים לחשיבות השמירה על ערכיה הגיאולוגיים המיוחדים של הארץ. את הספר אפשר לרכוש בחנות המקוונת באתר האינטרנט של רשות הטבע והגנים ובמרכזי השירות בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע.

הפלישה נעצרת

מינים פולשים, של בעלי חיים וגם של צמחים, הם בעיה סביבתית נפוצה בארצות רבות, וגם אצלנו הם גורמים לנזקים רבים, שאותם מנסים אנשי רשות הטבע והגנים למנוע ולצמצם. בגן הלאומי נחל אלכסנדר-חוף בית ינאי, שבו יש שטחי חולות נרחבים, נלחמים בשני מיני צמחים - שיטה כחלחלה וטייונית החולות. "השיטה הגיעה לכאן מאוסטרליה לפני מאה שנה כמעט, ואת הטייונית הביאו מארצות הברית כדי לייצב את החולות", מסביר רועי שטראוס, מנהל הגן. החולות אולי יוצבו, אבל המחיר היה התפשטות בלתי נשלטת של הטייונית ושל השיטה הכחלחלה, ודחיקת מינים מקומיים מבתי הגידול שלהם. "בעזרת הרבה עבודה יסודית של פקחי הגן הצלחנו בשנתיים האחרונות למגר חלק גדול מעצי השיטה", אומר

בפברואר, ייערכו מגוון פעילויות לכל המשפחה בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע (ראו מדור "הטיולים המומלצים שלנו" בעמ' 60). הציבור מוזמן לפעילות חווייתית לצד למידה ערכית - ללא תשלום נוסף על דמי הכניסה לאתרים.

מבצע "במבי"

בתחילת חודש דצמבר 2014 נערכה בבסיס חיל האוויר נבטים שבנגב פעילות להצלת צבאים ששוטטו בבסיס וסיכנו את האנשים, את המטוסים וכמובן את עצמם. אנשי רשות הטבע והגנים תכננו ללכוד את הצבאים ולהעבירם למתחם סגור שהוכן במיוחד למענם. "בסקר שעשינו נמצא כי יש בבסיס 25 צבאים", מספר עזרא ששון, מנהל מרחב הנגב הצפוני ברשות הטבע והגנים. "בתיאום עם הצבא, שהקצה לצבאים שטח של כ-1,300 דונם בבסיס, בנינו גדר, והיינו אמורים להכניס את הצבאים לשטח המגודר. ערכנו שני מבצעים שונים - בראשון השתתפו כמאה עובדים מרשות הטבע והגנים, 500 חיילים וקרוב ל-50 כלי רכב של הצבא. הבסיס הושבת, הטיסות לאותו יום בוטלו אבל המבצע לא הצליח למרות כל המאמצים והתכנונים". בשבוע שלאחר מכן נערך ניסיון נוסף ללכוד את הצבאים הסוררים, אך גם הוא לא זכה להצלחה מרובה. "הצלחנו להכניס בינתיים למתחם המגודר חמישה צבאים, ועדיין יש כ-20 צבאים נוספים שצריך לתפוס", מסכם ששון.

המדור מאת אגף ההסברה ברשות הטבע והגנים